



*p. Staryński*

## Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefon dyżurny 21-34-34

Telex: 816-436

BS/351/127/90

SPOŁECZNA OCENA DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI POLITYCZNYCH

Komunikat z badań

Warszawa, październik 1990 r.

W sondażach CBOS wskaźnikiem społecznej aprobaty kluczowych instytucji i organizacji politycznych jest pytanie: *Czy, Pana(i) zdaniem, działalność niżej wymienionych instytucji dobrze służy społeczeństwu i jest zgodna z jego interesami?* Wyniki październikowego badania<sup>1</sup> zawiera tabela 1.

Tabela 1

Instytucje i organizacje	Odpowiedzi na pytanie: <i>Czy, Pana(i) zdaniem, działalność tych instytucji dobrze służy społeczeństwu i jest zgodna z jego interesami?</i>					Aprobata "netto"	
	zdecydowanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowanie nie	trudno powiedzieć	poziom w X'90	różnica między IX'90 a X'90
Kościół	31,7	40,8	13,4	4,8	9,1	54,3	-2,2
Telewizja	9,7	56,5	14,1	5,3	14,1	46,8	1,7
Wojsko	11,0	45,6	9,7	3,2	30,1	43,7	-1,0
Senat	7,4	43,9	21,9	7,2	19,4	22,2	-11,2
Sejm	8,6	48,3	21,1	4,8	16,9	31,0	-0,7
Rząd	7,4	48,5	21,1	4,5	18,2	30,3	1,2
NSZZ "S"	11,2	41,0	16,7	7,4	23,5	28,1	7,3
Policja	7,2	41,8	21,6	9,2	19,9	18,2	2,3
OPZZ	3,2	21,4	21,2	15,3	38,6	-11,9	-5,2

Dynamikę społecznych ocen ilustrują dane porównawcze z poprzednich miesięcy (tab.2).

Kościół W październiku Kościół nadal jest najwyższej ceniona przez Polaków instytucją. Zaufaniem darzy go ponad 70% społeczeństwa, przy czym 31,7% respondentów odpowiedziało na wskaźnikowe pytanie: *zdecydowanie tak*. Żadna inna instytucja nie cieszy się tak zdecydowanym uznaniem (tab.1).

W ciągu minionego roku odsetek aprobujących działalność Kościoła zmniejszył się o 15, po kilka procent miesięcznie.

<sup>1</sup> "Aktualne problemy i wydarzenia"(9) - sondaż zrealizowany w dniach 17-23.10.1990 r. na reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski (N=1477).

Tabela 2

w procentach

Instytucje	Ocena działalności wymienionych instytucji według terminów badań:											
	XI '89	I '90	II '90	III '90	IV '90	V '90	VI '90	VII '90	IX '90	X '90		
						zgodna z interesami społeczeństwa						
Kościół	87,8	84,5	80,5	83,4	79,2	78,8	75,2	75,8	73,5	72,5		
Sejm	88,7	79,2	74,5	73,1	66,8	62,9	62,2	59,5	58,1	56,9		
Rząd	87,4	75,0	73,9	67,4	64,0	62,4	60,6	55,9	57,8	55,9		
Senat	86,3	75,9	68,7	66,4	64,2	62,2	60,0	58,6	57,8	51,3		
NSZZ "S"	83,5	74,4	70,8	65,9	61,3	58,8	55,7	53,9	49,7	52,2		
Wojsko	62,0	55,4	58,7	58,5	50,8	54,6	56,7	56,5	57,9	56,6		
OPZZ	36,7	37,5	41,2	38,2	31,0	31,9	29,4	28,2	29,8	24,6		
Policja	-	-	-	-	-	-	-	-	46,8	49,0		
						niezgodna z interesami społeczeństwa						
Kościół	5,7	6,7	11,8	9,6	8,8	11,9	16,2	14,5	17,0	18,2		
Sejm	4,1	9,9	14,5	14,5	15,9	19,0	20,7	25,0	26,4	25,9		
Rząd	4,5	11,9	14,2	17,4	19,1	19,5	22,3	28,9	28,7	25,6		
Senat	5,1	11,0	13,4	17,5	14,0	17,7	20,8	22,5	24,4	29,1		
NSZZ "S"	5,7	9,4	14,2	19,3	17,3	20,8	26,5	26,5	27,9	24,1		
Wojsko	14,0	15,7	14,7	17,7	14,6	12,3	14,0	12,2	13,2	12,9		
OPZZ	32,6	31,4	30,3	31,5	30,5	32,1	39,6	41,7	36,5	36,5		
Policja	-	-	-	-	-	-	-	-	30,9	30,8		

Społeczne kontrowersje wokół wprowadzenia nauki religii do szkół oraz zmiany ustawy o aborcji w zasadzie nie wpłynęły na ocenę działalności tej instytucji - między majem a październikiem poziom aprobaty obniżył się o 5,2% (tab.2, rys.1).

Sejm, Senat, rząd Rząd i Sejm są oceniane podobnie - cieszą się uznaniem o około 56% badanych. Nieco mniej ankietowanych (51,3%) aprobuje działalność Senatu. W ciągu ostatniego miesiąca, kiedy to w Senacie dyskutowano nad nowelizacją ustawy aborcyjnej, wskaźnik aprobaty "netto" tej instytucji zmalał o 11,2 punktów procentowych. Aprobata każdego z trzech wymienionych organów władzy centralnej od jesieni '89 zmniejszyła się o około 1/3.

NSZZ "Solidarność", OPZZ We wrześniu poziom aprobaty NSZZ "Solidarność" po raz pierwszy spadł poniżej 50%, obecnie zaś wynosi 52,2%. Zahamowana została więc stała, odnotowywana od jesieni '89 tendencja spadkowa.

Działalność OPZZ zdecydowanie częściej jest dezaprobowana (36,5% badanych) niż aprobowana (24,6%). Jest to jedyna organizacja, która ma ujemny wskaźnik aprobaty "netto" - minus 11,9. Październikowe oceny OPZZ są najgorszymi ocenami tej centrali od jesieni '89.

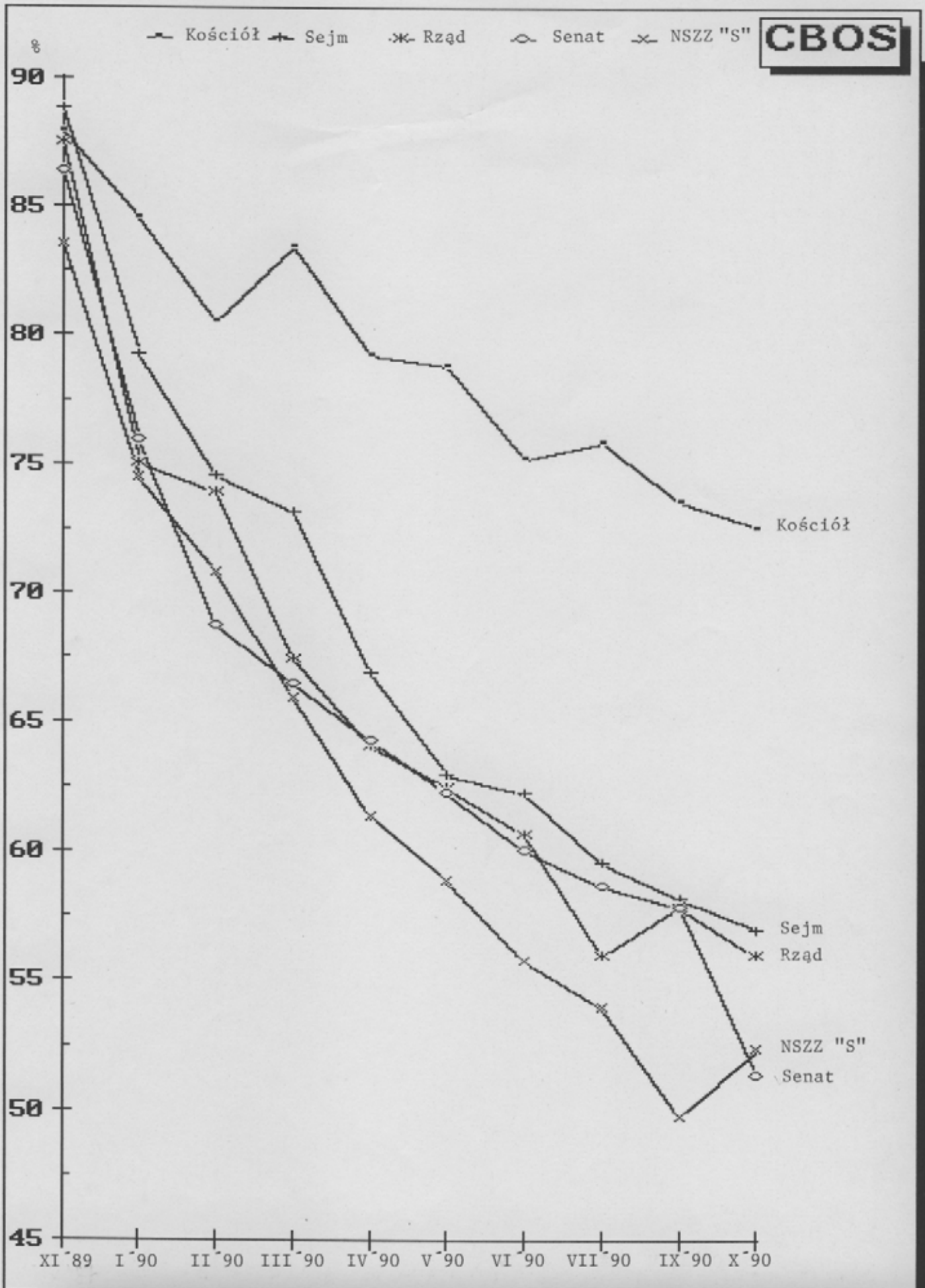
Wojsko W ciągu ostatniego roku poziom aprobaty wojska wahał się w granicach 50-60%. Obecnie wynosi 56,6%, co przy jednoczesnym wysokim wskaźniku aprobaty "netto" (43,7) - ustawia tę instytucję wysoko w hierarchii społecznego zaufania.

Policja, telewizja Pracę policji pozytywnie ocenia blisko połowa respondentów. Jednak wskaźnik aprobaty "netto" jest niski (18,2), gdyż 30,8% badanych nie darzy tej instytucji zaufaniem.

Działalność telewizji za zgodną z interesami społeczeństwa uznaje ponad 2/3 ankietowanych.



Rys. 1. Dynamika społecznej aprobaty



x

x

x

Przeprowadzony w połowie października, czyli w okresie wstępnym kampanii prezydenckiej sondaż potwierdził utrzymującą się od jesieni '89 tendencję do obniżania się poziomu aprobaty instytucji współtworzących nowy ład ustrojowy. Społeczne zaufanie do omawianych instytucji zmalało w tym okresie o 1/3.

W ciągu ostatniego miesiąca najwięcej na społecznym uznaniu stracił, podejmujący antyaborcyjną inicjatywę ustawodawczą, Senat. Jedynie aprobata zaangażowanego w kampanię prezydencką NSZZ "Solidarność" nie uległa zmniejszeniu. Utrzymuje się relatywnie wysoki, w porównaniu z wcześniejszymi ocenami Milicji Obywatelskiej, poziom aprobaty Policji Państwowej.

Tabela 1

w procentach

Charakterystyka badanych	Ocena działalności rządu:		
	aprobata	dezaprobata	brak opinii
<u>Płeć</u>			
Mężczyźni	58,9	26,0	15,1
Kobiety	53,3	25,2	21,5
<u>Wiek</u>			
Do 29	59,4	20,3	20,3
30-39	58,5	24,5	17,0
40-49	58,1	28,2	13,6
50-59	49,4	31,5	19,1
60 lat i więcej	54,6	23,3	22,0
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	47,3	29,5	23,1
Miasto	61,6	23,3	15,1
<u>Wielkość miasta</u>			
Do 20	64,4	22,6	13,0
21-100	57,3	23,4	19,3
101-500	65,1	20,0	14,9
501 tys. i więcej mieszkańców	61,2	28,1	10,7
<u>Region</u>			
Środkowy (Warszawa)	50,2	28,2	21,6
Północno-wschodni (Białystok)	50,0	22,1	27,9
Północny (Gdańsk)	59,1	23,4	17,5
Południowy (Katowice)	63,1	17,1	19,8
Południowo-wschodni (Kraków)	49,8	33,3	16,9
Środkowo-wschodni (Lublin)	49,6	26,8	23,6
Środkowo-zachodni (Poznań)	65,0	27,2	7,8
Południowo-zachodni (Wrocław)	57,9	25,6	16,5
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	48,1	28,6	23,3
Zasadnicze zawodowe	53,0	28,3	18,7
Średnie	61,8	23,6	14,6
Wyższe	77,4	13,9	8,7
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>			
Inteligencja, kadra kierownicza	77,5	14,7	7,8
Pozostali umysłowi	62,8	23,7	13,5
Pracownicy handlu i usług	61,9	19,0	19,0
Robotnicy wykwalifikowani	57,1	27,8	15,1
Robotnicy niewykwalifikowani	52,8	22,6	24,5
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	60,0	25,5	14,5
Rolnicy	40,2	33,8	25,9
Prywatni przedsiębiorcy	59,4	26,1	14,5
Inni	47,4	26,9	25,6
<u>Ocena warunków materialnych rodziny</u>			
Złe	48,8	29,5	21,7
Średnie	58,1	25,0	16,9
Dobre	70,2	16,8	13,1
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>			
Lewicowe	60,2	24,8	15,0
Centrystyczne	55,3	26,7	18,0
Prawicowe	61,5	27,0	11,6
Trudno powiedzieć	38,1	18,4	43,5
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>			
Dobry	72,9	17,2	10,0
Zły	40,9	42,4	16,7
Brak opinii	47,2	22,2	30,7

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka badanych	Ocena działalności Senatu:		
	aprobata	dezaprobata	brak opinii
<u>Płeć</u>			
Mężczyźni	52,3	31,9	15,8
Kobiety	50,5	26,4	23,1
<u>Wiek</u>			
Do 29	52,7	28,5	18,8
30-39	52,7	26,0	21,2
40-49	49,8	34,9	15,3
50-59	49,8	32,7	17,5
60 lat i więcej	51,9	25,5	22,6
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	51,9	25,2	22,9
Miasto	51,0	32,0	17,1
<u>Wielkość miasta</u>			
Do 20	50,3	32,2	17,5
21-100	49,5	30,8	19,7
101-500	53,2	29,8	17,0
501 tys. i więcej mieszkańców	51,1	36,5	12,4
<u>Region</u>			
Środkowy (Warszawa)	46,7	35,0	18,3
Północno-wschodni (Białystok)	39,4	30,8	29,8
Północny (Gdańsk)	53,9	29,2	16,9
Południowy (Katowice)	46,4	25,8	27,8
Południowo-wschodni (Kraków)	51,1	33,8	15,1
Środkowo-wschodni (Lublin)	55,3	26,0	18,7
Środkowo-zachodni (Poznań)	64,6	22,8	12,6
Południowo-zachodni (Wrocław)	52,4	28,7	18,9
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	51,4	23,8	24,8
Zasadnicze zawodowe	49,2	30,8	20,0
Średnie	53,3	31,7	15,0
Wyższe	49,6	39,1	11,3
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>			
Inteligencja, kadra kierownicza	48,0	41,2	10,8
Pozostali umysłowi	53,8	31,4	14,7
Pracownicy handlu i usług	48,8	26,2	25,0
Robotnicy wykwalifikowani	54,4	29,3	16,3
Robotnicy niewykwalifikowani	45,6	25,0	29,4
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	60,0	14,5	25,5
Rolnicy	47,4	28,6	24,1
Prywatni przedsiębiorcy	52,2	34,8	13,0
Inni	51,3	28,2	20,5
<u>Ocena warunków materialnych rodziny</u>			
Złe	47,3	30,1	22,6
Średnie	52,5	29,4	18,1
Dobre	58,6	26,2	15,2
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>			
Lewicowe	46,4	38,3	15,3
Centrystyczne	54,8	27,2	18,0
Prawicowe	57,4	30,2	12,3
Trudno powiedzieć	29,7	18,2	52,0
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>			
Dobry	64,2	24,5	11,3
Zły	40,4	41,4	18,2
Brak opinii	44,0	24,7	31,2



Tabela 3

w procentach

Charakterystyka badanych	Ocena działalności NSZZ "Solidarność":		
	aprobata	dezaprobata	brak opinii
<u>Płeć</u>			
Mężczyźni	55,4	25,8	18,8
Kobiety	49,1	22,4	28,5
<u>Wiek</u>			
Do 29	55,1	22,2	22,7
30-39	51,0	24,7	24,2
40-49	53,2	26,6	20,3
50-59	49,4	27,9	22,7
60 lat i więcej	53,8	19,1	27,1
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	54,3	20,3	25,3
Miasto	50,8	26,7	22,5
<u>Wielkość miasta</u>			
Do 20	51,4	24,9	23,7
21-100	52,5	25,8	21,7
101-500	51,1	23,8	25,1
501 tys. i więcej mieszkańców	47,2	33,7	19,1
<u>Region</u>			
Środkowy (Warszawa)	52,8	25,2	22,0
Północno-wschodni (Białystok)	51,0	22,1	26,9
Północny (Gdańsk)	49,4	26,0	24,7
Południowy (Katowice)	47,2	24,2	28,6
Południowo-wschodni (Kraków)	51,1	25,3	23,6
Środkowo-wschodni (Lublin)	67,5	10,6	22,0
Środkowo-zachodni (Poznań)	54,9	26,2	18,9
Południowo-zachodni (Wrocław)	50,6	27,4	22,0
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	52,2	19,7	28,1
Zasadnicze zawodowe	53,7	24,8	21,6
Średnie	53,0	25,2	21,9
Wyższe	47,0	37,4	15,7
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>			
Inteligencja, kadra kierownicza	49,0	35,3	15,7
Pozostali umysłowi	48,1	27,9	24,0
Pracownicy handlu i usług	58,3	14,3	27,4
Robotnicy wykwalifikowani	54,4	26,0	19,6
Robotnicy niewykwalifikowani	50,6	20,6	28,7
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	56,4	18,2	25,5
Rolnicy	56,4	17,3	26,3
Prywatni przedsiębiorcy	50,7	24,6	24,6
Inni	47,4	33,3	19,2
<u>Ocena warunków materialnych rodziny</u>			
Złe	50,5	25,2	24,3
Średnie	53,7	23,1	23,2
Dobre	52,4	24,6	23,0
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>			
Lewicowe	47,4	32,1	20,4
Centrystyczne	54,4	22,1	23,5
Prawicowe	59,9	23,2	16,9
Trudno powiedzieć	32,4	20,3	47,3
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>			
Dobry	64,9	19,3	15,8
Zły	42,4	34,4	23,2
Brak opinii	44,5	21,5	34,1